

HRVATSKA MREŽA ZDRAVIH GRADOVA

Non bene pro toto libertas venditur auro! - Sloboda se ne prodaje ni za svo zlato!

ZDRAVI GRAD VINKOVCI

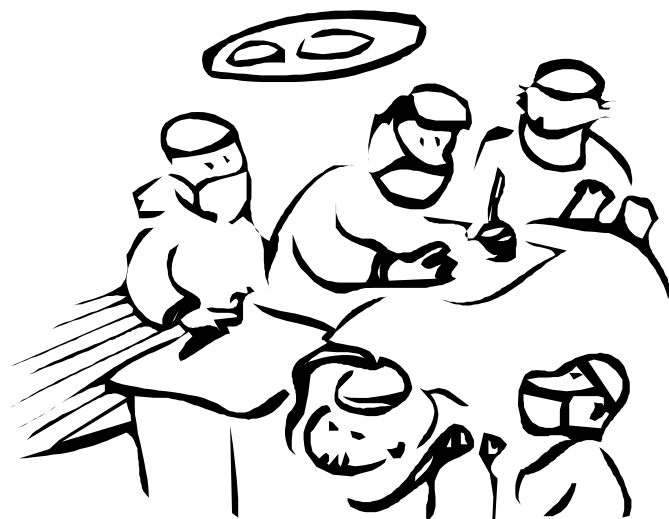
ZDRAVI GRAD DUBROVNIK

Su-djelovanje različitih sektora – uprave i struke, na primjeru razvoja
zdravog urbanog planiranja i okruženja

Grad Vinkovci, mr. Mandica Sanković, dipl. ing. arh., ovl. arh.-urb., Dubrovnik, 20. 05. 2019.

Zdravo urbano planiranje i Pristupi zdravlju

1. liječenjem – medicinski model

2. ponašanjem ili
stilom života

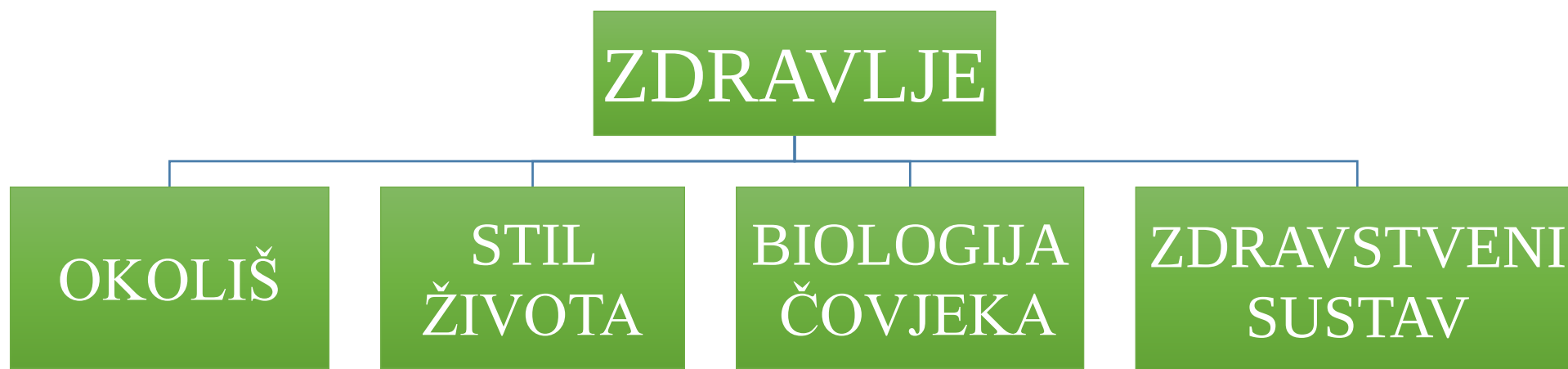
3. društvenim okolišem i
zdravstvenim odgojem
utvrđuje se politikom razvoja
gospodarstva, društvenoga i
fizičkoga okoliša

Zdravo urbano planiranje

Non bene pro toto libertas venditur auro! - Sloboda se ne prodaje ni za svo zlato!

- **Povelja iz Otawe o promicanju zdravlja (1986.)**

- Strategija Zdravlja za sve:

- naglašava potrebu za promicanjem zdravlja,
 - ističući da **za zdravlje društva nije odgovoran** samo **zdravstveni sektor**

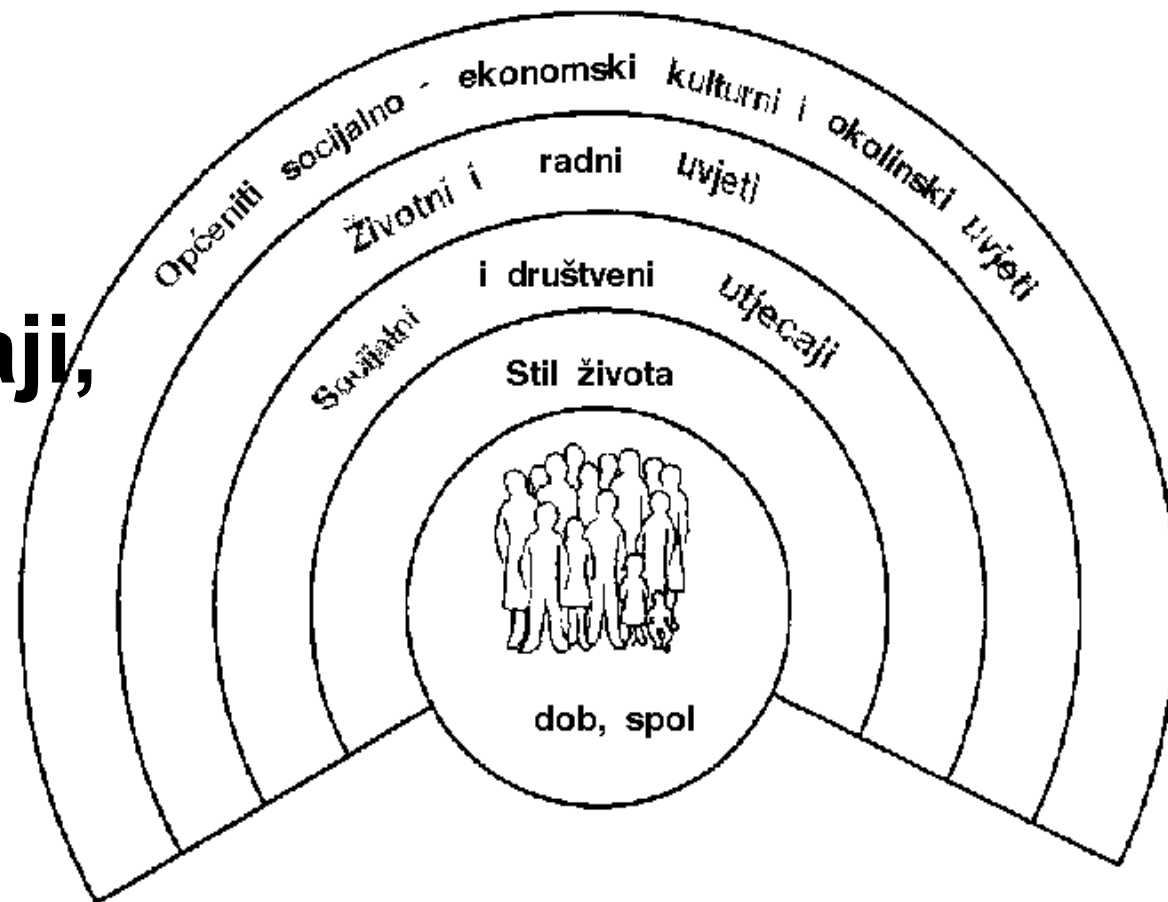
Zdravo urbano planiranje

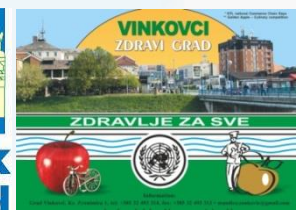
Non bene pro toto libertas venditur auro! - Sloboda se ne prodaje ni za svo zlato!

Glavne odrednice zdravlja:

1. Dob, spol, naslijeđe
2. Stil života
3. Socijalni i društveni utjecaji,
4. Životni i radni uvjeti
5. Općeniti socijalno-ekonomski, kulturni i okolinski uvjeti

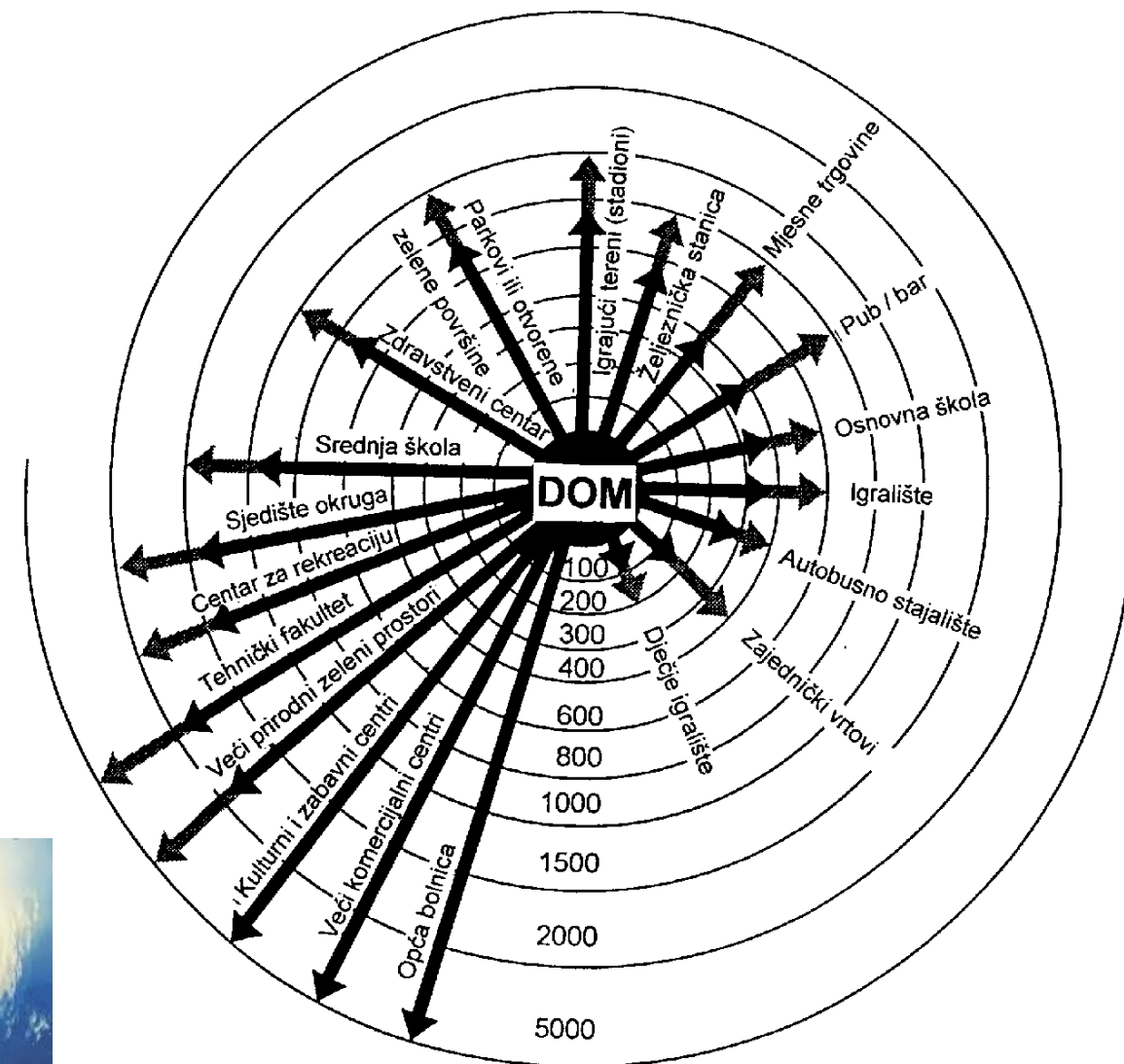
Zdravo urbano planiranje (ZUP) jeste

postizanje, očuvanje i unapređenje
zdravlja **svih korisnika prostora** kroz
urbanizam/urbano planiranje/
(organizaciju) cjelokupnog prostora
mjest/naselja/gradova

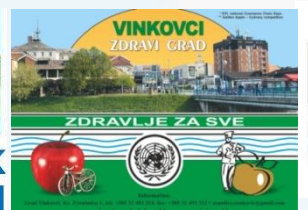
**Po terminologiji SZO –ZUP
uključuje:**

prostorno planiranje,
urbanizam, projektiranje,
gradnju, nadzor,

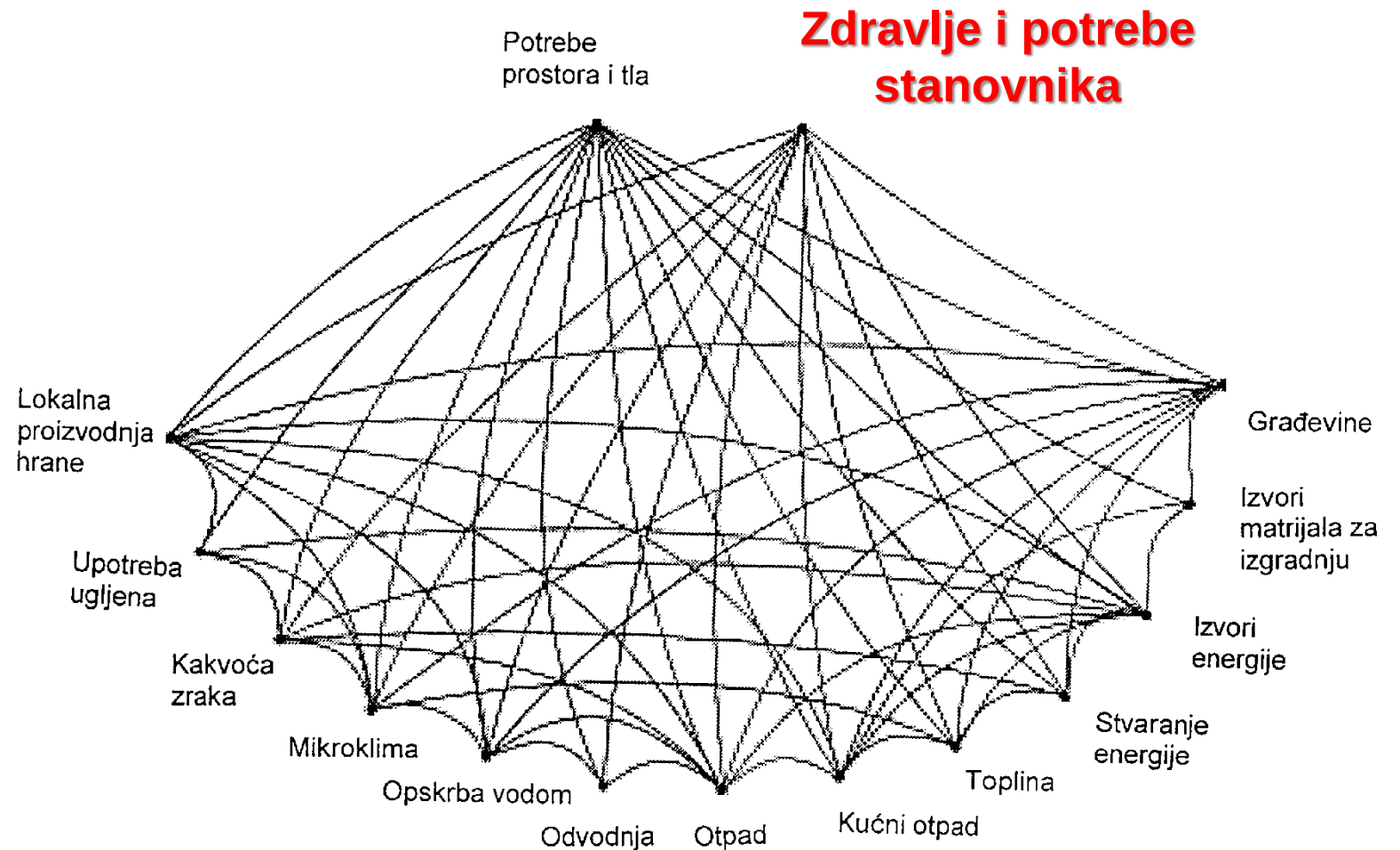

Urbano planiranje kao multidisciplinarna znanost uključuje

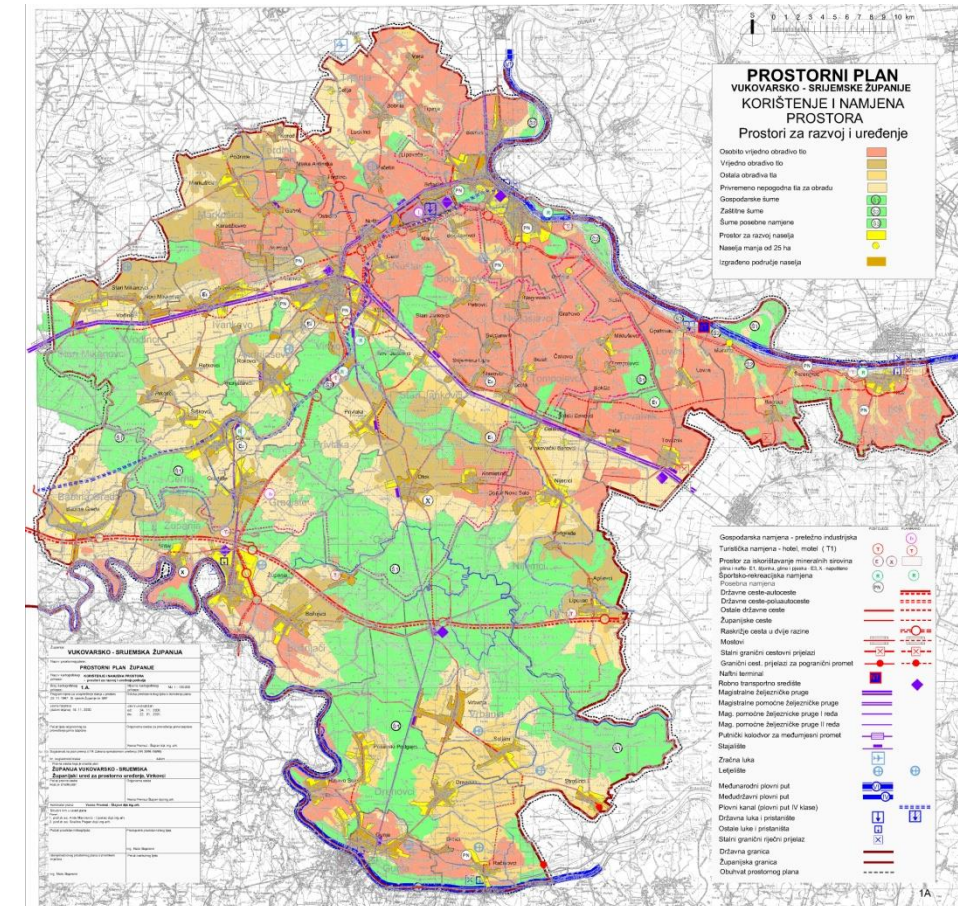
urbanu:

- geografiju,
- demografiju,
- ekonomiju,
- sociologiju,
- ekologiju,
- medicinu,
- filozofiju,
- pravo,
- promet i
- mnoge druge znanost

A wide-angle shot of a futuristic city. In the foreground, a sleek, silver, low-profile car with blue accents is driving on a road. The background features a large, domed building with a complex, organic design, surrounded by other futuristic structures and a hazy, atmospheric sky.

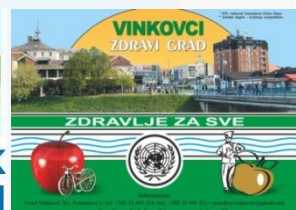

Urbanisti utječu na 12 ciljeva zdravlja

1. Zdravi stil života
2. Društvena povezanost
3. Kvaliteta stanovanja
4. Zapošljavanje
5. Pristupačnost
6. Lokalna proizvodnja hrane
7. Sigurnost u građevinama i prometu
8. Ravnopravnost u pripadnosti lokalnoj zajednici
9. Kvaliteta zraka i estetika
10. Kvaliteta sanitarne vode i odvodnje
11. Kvaliteta zemlje i mineralnih sirovina
12. Stabilna klima

Cilj zdravog urbanog planiranja je

usmjeravanje urbanista pri planiranju na
uvažavanje:

- zdravlja i potreba korisnika prostora
- tehnologiju korištenja građevina i prostora
- **uključivanje zajednice u postupku izrade dokumenata**

Prostorno uređenje – načela

(NN 153/13, 65/17, 114/18 i NN

39/19)

1. integralni pristup u prostornom planiranju

2. uvažavanje znanstveno i stručno utvrđenih činjenica

3. prostorna održivost razvitka i vrsnoće gradnje

4. ostvarivanje i zaštite javnog i pojedinačnog interesa

5. horizontalne integracije u zaštiti prostora

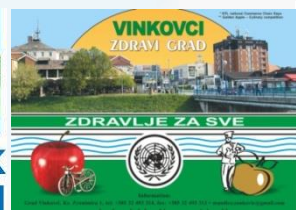
6. vertikalne integracije

7. javnost i slobodan pristup podacima i dokumentima značajnim za prostorno uređenje.

Planiranjem prostora planiraju se namjene za

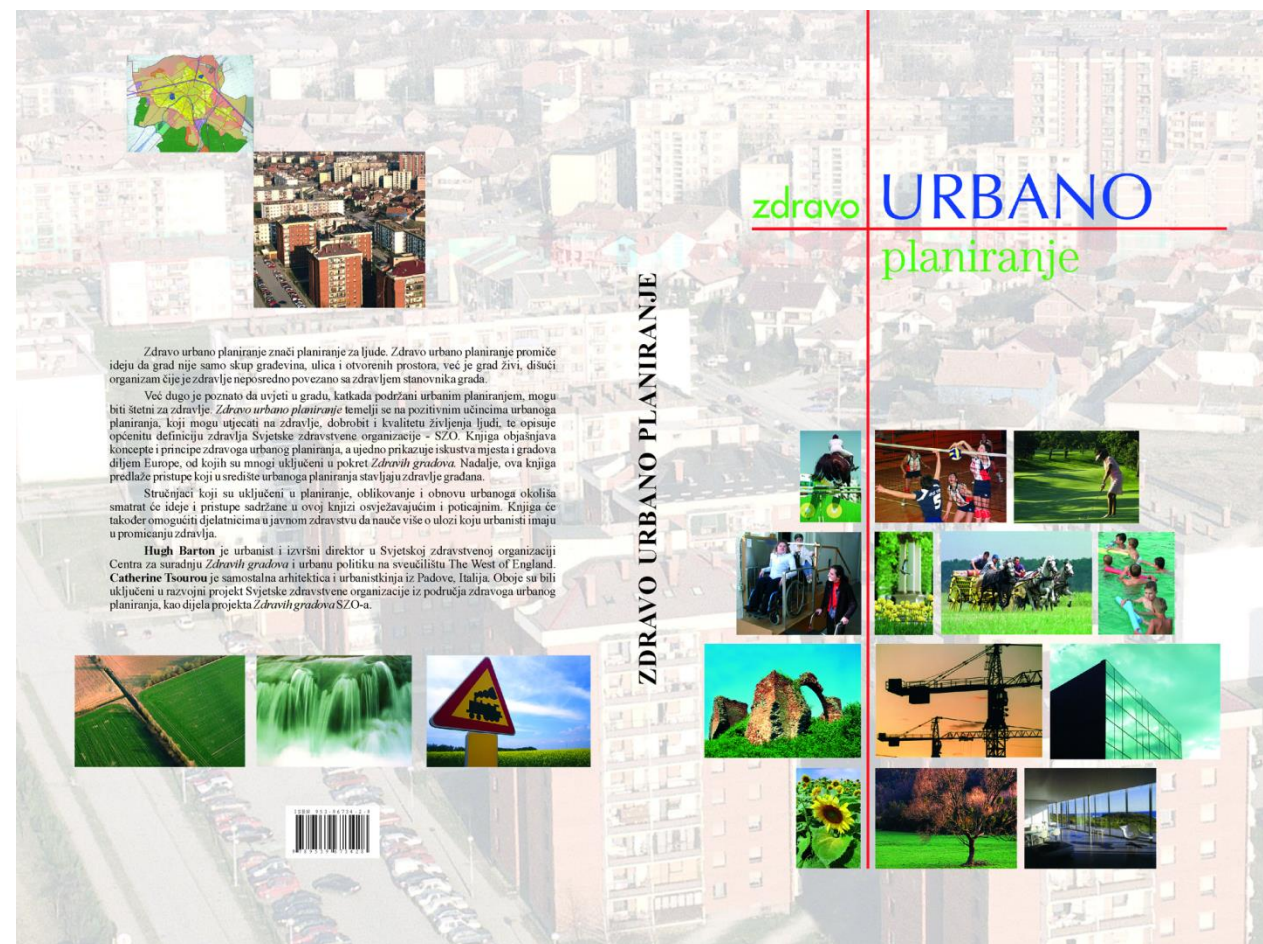
Učinci urbanog planiranja prepoznaju se kroz

- individualno ponašanje i stil života
- socijalne i društvene utjecaje
- lokalne strukturalne uvjete
- **opće društveno - gospodarske, kulturne i okolišne uvjete, a**
- **mjere se pokazateljima zdravog urbanog planiranja!**

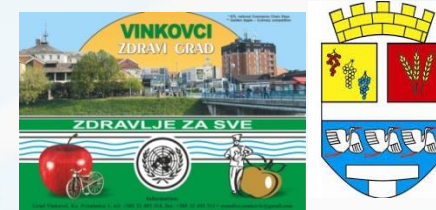
Kontakt:

mandica.sankovic@vinkovci.hr

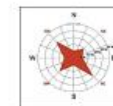
Zdravo urbano planiranje – alat javnog zdravstva: primjer 1

Distribucija alergijskih bolesti dišnog sustava i uređenje prostora Vinkovcima od 1995. do 2005. godine, retrospektivno istraživa ZAKLJUČCI:

- Izloženost stanovnika Vinkovaca peludi drveća, trava i ambrozije je **javnozdravstveni problem**
 - više stope incidencije J30 i J45 u djece u odnosu na odrasle
 - vremenski trend povećanja stope incidencije J30 i J45 u djece u odnosu na odrasle
 - sezonalnost postavljanja dijagnoze J30 i J45
- Dobro planiranje smjera prometnica u Vinkovcima (prate ružu vjetrov) omogućava prirodno provjetravanje
- Potrebna je bolja kontrola sadnje alergogenog drveća i suzbijanja kor ambrozije
- uključeni u odredbe za provođenje prostornih planova (podzakonski akti!) koje se koriste pri izradi glavnih projekata za izdavanje građevir dozvola i za gradnju i uređenje okoliša

Grad Vinkovci, Hrvatska mreža zdravih gradova i
Projekt Zdravi grad Vinkovci
Retrospektivno javnozdravstveno istraživanje:
Distribucija alergija dišnog sustava i uređenje prostora
u Vinkovcima od 1995. do 2005. godine
(hrcaak.srce.hr/index.php?show=danak&id_danak_jezik=154215)

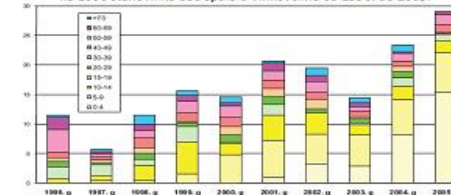
Ruža vjetrova u Vinkovcima od 1995. do 2005., (Prema: Državni hidrometeorološki zavod u Zagrebu, Klimatsko-meteorološki sektor)

Izgled peludi trava, drveća i korova koji se oprašuju vjetrom

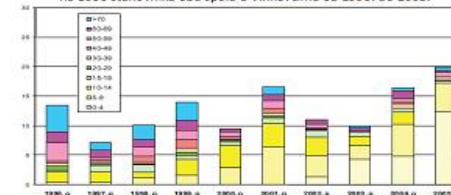

Stupanj alergičnosti peludi koje je najviše zastupljeno u zraku na području Republike Hrvatske (Prema: Peternel, R. vrijeme.hr/opis-peludnapro.pdf, 3. 8. 2007.)

Dio rezultata istraživanja:
Dobno specifične godišnje stope incidencije alergijskog rinitisa na 1000 stanovnika oba spola u Vinkovcima od 1996. do 2005.

Dobno specifične godišnje stope incidencije alergijske astme na 1000 stanovnika oba spola u Vinkovcima od 1996. do 2005.

Vinkovci, distribucija slučajeva alergijskog rinitisa i alergijske astme utvrđenih u razdoblju 1996. - 2005. u pojasu prometnica širine 50 metara lijevo i desno od osi prometnice unutar građevinskog područja

STUPANJ ALERGENOSTI PELUDA		
DRVEĆE		
1	Breza (Betula sp.)	Jaka do vrlo jaka
2	Cempresi (Cupressaceae)	
3	Ljeska (Corylus sp.)	
4	Maslina (Olea sp.)	
5	Joha (Alnus sp.)	
6	Javor (Acer sp.)	Umjerena
7	Jasen (Fraxinus sp.)	
8	Grab (Carpinus sp.)	
9	Hrast (Quercus sp.)	
10	Divji kesten (Castanea sp.)	
11	Topola (Populus sp.)	Slaba
12	Vrba (Salix sp.)	
13	Brijest (Ulmus sp.)	
14	Orah (Juglans sp.)	
15	Bazga (Sambucus sp.)	
16	Smreka (Picea sp.)	
17	Bor (Pinus sp.)	
18	Jela (Abies sp.)	
19	Platan (Platanus sp.)	
20	Dud (Morus sp.)	
21	Bukva (Fagus sp.)	
22	Pitomi kesten (Aesculus sp.)	
23	Lipa (Tilia sp.)	
TRAVE		
1	Svi pripadnici porodice trava (Poaceae)	Jaka do vrlo jaka
KOROVI		
1	Ambrozija (Ambrosia sp.)	Jaka do vrlo jaka
2	Pelin (Artemisia sp.)	
3	Orlovina (Parietaria sp.)	Umjerena
4	Kopriva (Urticaceae)	
5	Kiselica (Rumex sp.)	Slaba
6	Trputac (Plantago sp.)	
7	Loboda (Chenopodium sp.)	
8	Vrčina (Brassicaceae)	

Predmet istraživanja bila je povezanost uređenja javnih otvorenih površina i učestalost obolijevanja od alergijskih dišnih bolesti u Vinkovcima od 1995. do 2005. Istraživanjem je uočeno sljedeće: veća učestalost alergijskog rinitisa i astme u djece u odnosu na odrasle osobe, učestalost obolijevanja djece se povećavala tijekom promatranog 10-godišnjeg razdoblja; djeca su jednako često obolijevala u urbanom i ruralnom načinu stanovanja, manja pojavnost obolijevanja bila je uz ceste koje prate ružu vjetrova i omogućavaju prirodno provjetravanje; sadnja nasada s alergogenom peludi bila je povezana s većom učestalošću astme; sezonalnost postavljanja dijagnoze alergijskog rinitisa i astme upućivala je na javnozdravstveni problem izloženosti stanovnika grada peludi drveća, trava i ambrozije...koji je moguće u većoj mjeri smanjiti mjerama komunalnog i urbanog uređenja!
U istraživanju, nisu ispitivane karakteristike stambenih zgrada u kojima žive osobe oboljele od alergijskih dišnih bolesti. Pretpostavlja se da određene karakteristike stambene zgrade utječu na nastanak alergijskih dišnih bolesti u djece ali i odraslih.

Zdravo urbano planiranje

Non bene pro toto libertas venditur auro! - Sloboda se ne prodaje ni za svo zlato!

DRVEĆE:

- **Jake do vrlo jake:** breza, čempresi, lijeska, maslina i joha

Umjerena: javor, jasen, grab, hrast, divlji kesten,

Slaba: topola, vrba, brijest, orah, bazga, bor, smreka, jela, platana,
dud, bukva, pitomi kesten, lipa

TRAVE: svi pripadnici trava su **jake do vrlo jake** alegenosti

KOROVI:

- **Jake do vrlo jake:** ambrozija, pelin, crkvina

Umjerena: koprive, kiselica

Slaba: trputac, loboda, vrzina

Zdravo urbano planiranje – alat javnog zdravstva: primjer 1

Preporuke za JLU

Izbjegavati ili potpuno odustati od sadnje nasada s alergogenom peludi na javnim površinama

- Provoditi košnju trave i korova prije njihovog cvjetanja na javnim i ostalim površinama
- Provoditi umreženi i koordinirani rad JLU – “prekogranična” suradnja (pr. prijenos peludi vjetrom)
- U odredbe prostornih planova i komunalnog reda JLU “ugraditi” preporuke za:
 - smanjenje sadnje nasada s alergogenom peludi u okućnicama
 - primjenu načela zdravog urbanog planiranja

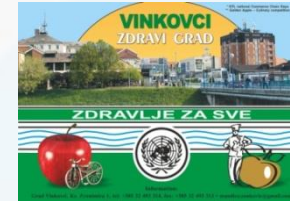
**Povezanost uređenja stambenih četvrti i
alergijskih dišnih bolesti na primjeru Vinkovaca**

Časopis Prostor: www.zdravi-grad.vinkovci.hr/

Zdravo urbano planiranje – alat javnog zdravstva: primjer 2

Znanstveno istraživanje: *Povezanost kvalitete stambenih zgrada i alergijskih dišnih bolesti u djece kontinentalne Hrvatske*

- istraživanje provedeno,
- obrađuju se rezultati,
- uz HMZG, neki od dionika su i: Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada,....

Cilj:

- **prepoznavanje** elemenata stanovanja i načina života koji mogu utjecati na nastanak i tijek alergijskih dišnih bolesti
- **prepoznate** elemente valorizirati i odgovarajuće **uključiti** u prostorno planiranje, projektiranje i gradnju
- rezultate **uključiti u kurikulumе škola tehničkih usmjerenja**

INFO:
www.zdravi-grad.vinkovci.hr

SUDJELUJTE I VI... u istraživanju POVEZANOSTI KVALITETE STAMBENIH ZGRADA I ALERGIJSKIH DIŠNIH BOLESTI U DJECE KONTINENTALNE HRVATSKE

ZAŠTO se istraživanje provodi...

Procjenjuje se da u Hrvatskoj **svako šesnaesto djetete boluje od astme, a svako osmo od alergijskog rinitisa (peludne hunjavice).**

Određeni elementi stanovanja i načina života mogu utjecati na nastanak i tijek alergijskih dišnih bolesti.

Utjecaj tih elemenata razlikuje se između pojedinih zemalja uslijed klimatskih, socijalnih i kulturoloških osobitosti zemlje, te genetskih osobitosti ljudi koji u njoj žive. Ti elementi nedovoljno su poznati za hrvatsko stanovništvo.

CILJevi istraživanja...

- prepoznati elemente stanovanja i načina života koji mogu utjecati na nastanak i tijek alergijskih dišnih bolesti
- smanjenje učestalosti i težine alergijskih dišnih bolesti
- unapređenje rada lokalne i regionalne uprave te tehničke struke kroz prostorno uređenje i gradnju.

KAKO sudjelovati?

Majka, otac, baka ili djed (ili drugi srodnik ili skrbnik) popunjava upitnik za dijete

- u dobi od 5 do 14 godina
- koje stanuje u istom stambenom prostoru od rođenja ili od prve godine života.

Kvalificirani stručnjaci arhitekture i građevinarstva posjetom Vašem domu dobivaju uvid o uvjetima Vašeg stanovanja (orijentacija zgrade, mogućnost provjetravanja, izolacija...)

Što Vi dobivate od istraživanja?

Osim što ćete pomoći u utvrđivanju elemenata povezanih s oboljevanjem od alergijskih dišnih bolesti u djece, od naših stručnjaka dobit ćete, za Vas besplatne, konkretne savjete oko poboljšanja uvjeta stanovanja i projektiranja, gradnje i rekonstrukcije stambenog prostora.

Sudjelovanje roditelja ili skrbnika djece koja nemaju astmu ili alergijski rinitis također nam je **izuzetno važno!**

...Zato što želimo usporediti način života i stanovanja djece s alergijskim dišnim bolestima s onima u djece bez tih bolesti.

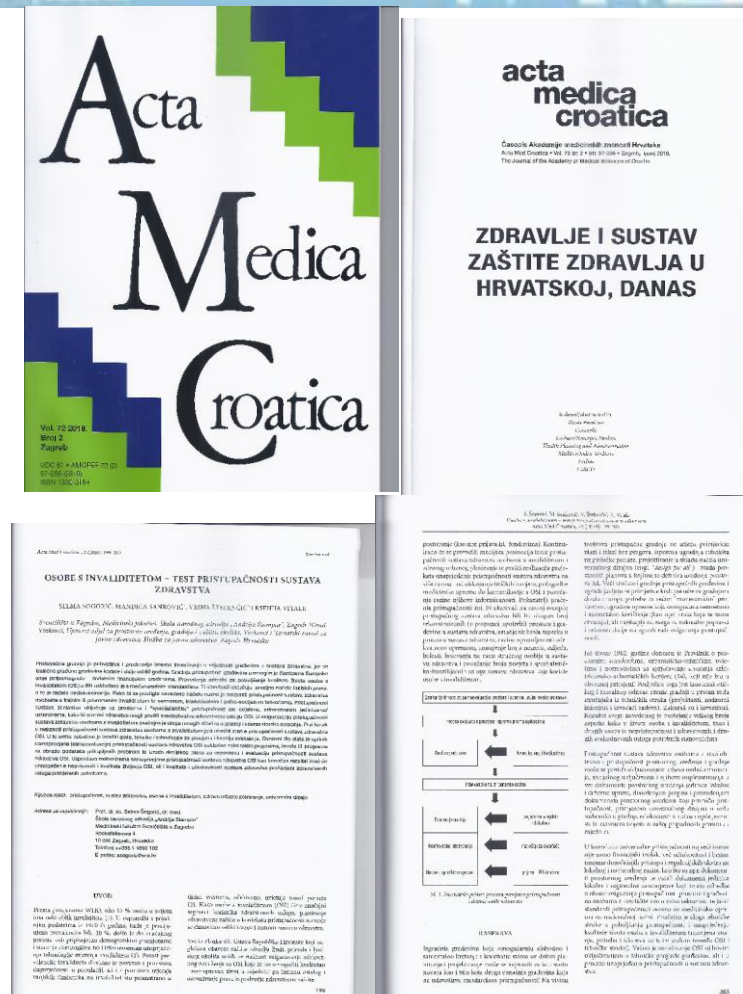

Zdravo urbano planiranje – alat javnog zdravstva: primjer 3

Procjena pristupačnosti zdravstvenih ustanova osobama s invaliditetom,

- istraživanje u početnoj fazi, nositelj HMZG,
- Cilj je utvrditi pristupačnost zdravstvenih ustanova s aspekta:**
- **arhitektonsko-urbanističke pristupačnosti**
 - pristupačnosti zdravstvenih usluga kroz **opremljenost ambulantni i zdravstvenih ustanova** opremom prihvatljivom za osobe s invaliditetom (npr. ginekološke stolice za pregled žena s invaliditetom i sl.) te
 - **psihosocijalnu pristupačnost** (zdravstveno osoblje koje poznaje znakovni jezik, audio-vizualna komunikacija i sl.),
 - Utvrđene podatke :
 - sistematizirati do razine za prijavu na EU projekte i
 - ustanovama/JLS... pružiti alat za samoprocjenu pristupačnosti sustava zdravstva u svrhu unapređenja stanja i života cca 12% stanovništva

PREPREKE I PRILAGODBE

Arhitektonske prepreke

Komunikacija i informacije

Znakovni jezik, Braillevo pismo

Pojednostavljene informacije

Mentalne prepreke

Prepreke u strukovnim područjima:

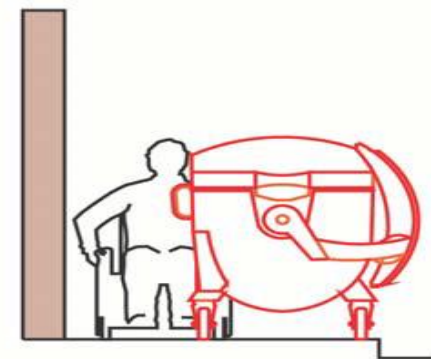
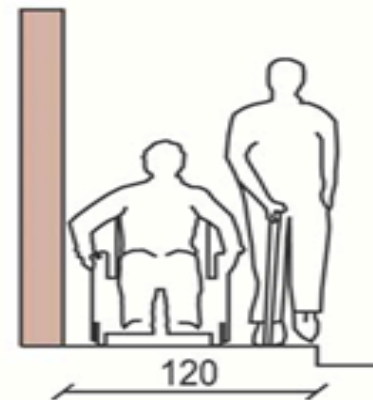
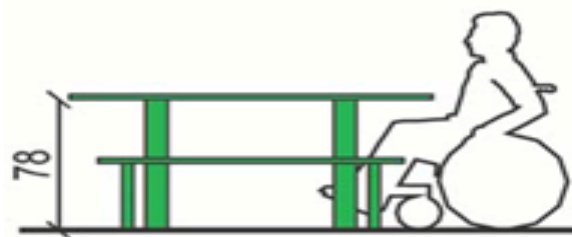
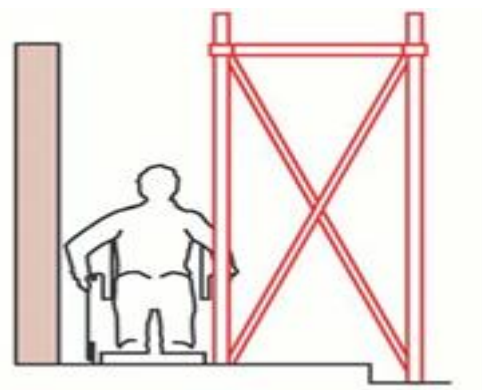
Zdravstvo,

Školstvo.....

ZAKONODAVSTVO NEĆE RIJEŠITI SVE

Tko utječe na pristupačnost?

- Sudionici u gradnji (Zakon o gradnji):
 - investitor, projektant, revident, izvođač, nadzorni inženjer.
 - Investitori (jer izbjegavaju gradnju bez prepreka uz pomoć projektanata ili jednostavno ne znaju)
 - Projektanti, izvođači, nadzorni inženjeri, voditelji gradilišta (jer ne poštivaju pravila struke i propise),
 - Predstavници vlasti kroz primjenu raspoloživih mjera utvrđenih propisima (ne provode propise)
- Grad Vinkovci i osobe s invaliditetom u tehničkom pregledu

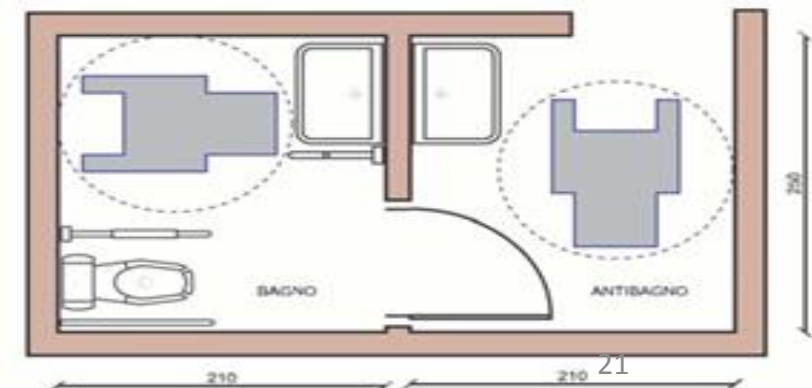
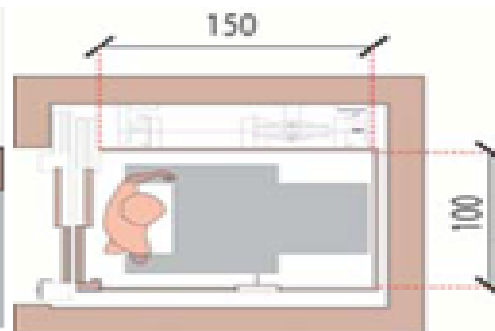
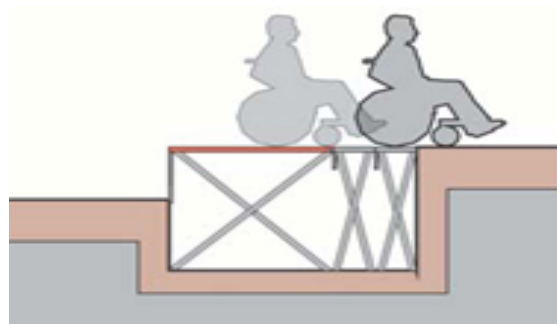
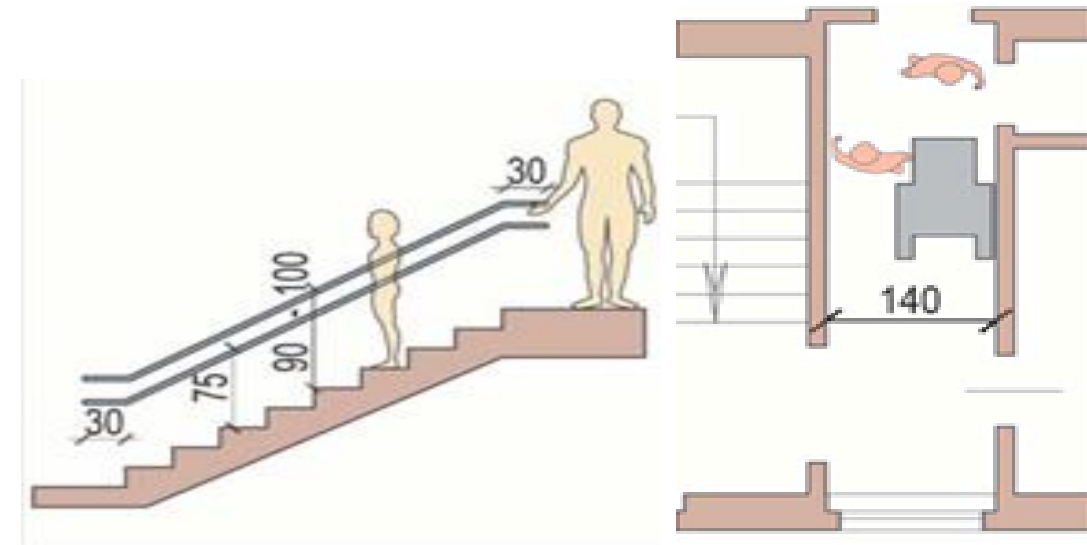
Troškovi gradnje pristupačnih građevina?

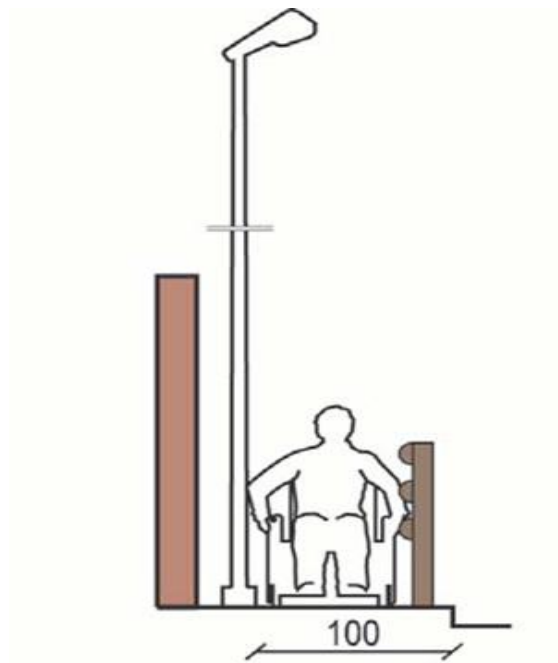
Švicarska, 2004.:

- **za oko 1,8%** su veći troškovi gradnje pristupačnih građevina od klasičnih, ako gradnju ovih objekata ispravno planiramo od samog početka
- **za oko 3,5%** su veći troškovi gradnje kod građevina čija ukupna vrijednost građevinskih radova iznosi oko 2 milijuna švicarskih franaka
- **za oko 0,5%** ukupnih građevinskih troškova su veći troškovi gradnje kod građevina čija ukupna vrijednost građevinskih radova iznosi preko 5 milijuna švicarskih franaka
- što je **investicija veća** i što je građevina veća **manji su dodatni su izdaci** za gradnju pristupačnih građevina, ako gradnju ovih objekata ispravno planiramo od samog početka
- Naknadno prilagođavanje zgrada iziskuje puno veće troškove i ono tada iznosi oko **3,5%** ukupne vrijednosti zgrade!

Ekonomska prihvatljivost pristupačne gradnje?

- klasično građene građevine koriste se dulje od 80 godina
- Gradnja pristupačnih građevina u mnogim je članicama EU potpomognuta i dodatnim financijskim sredstvima.
- Pristupačnu gradnju primjerice podupire i Ministarstvo turizma RH!

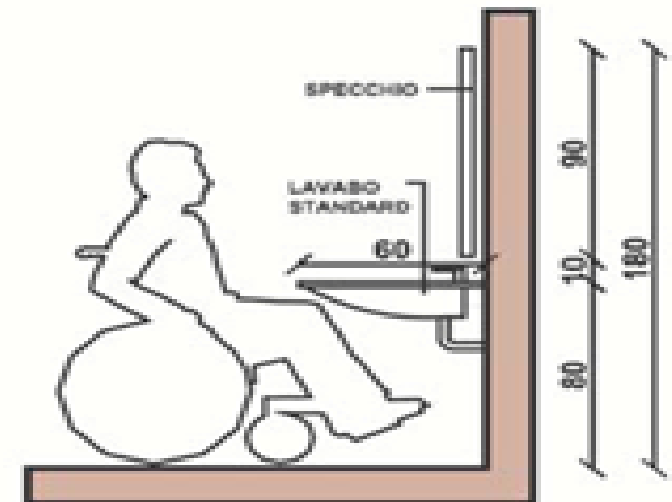
NEPRILAGOĐENO!

Ispravno postavljen stup na rubu pločnika

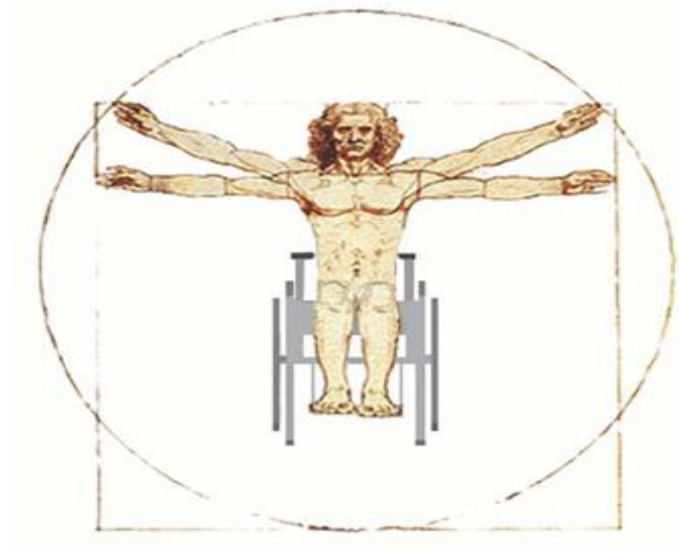
Rezultati pristupačnosti!

1. **NEDISKRIMINACIJA!**
2. smanjenje troškova života i liječenja invalidnih, starih i nemoćnih osoba, obitelji koje skrbe o invalidnim, starim i nemoćnim osobama,
3. smanjenje troškova života svih ostalih osoba bez obzira na dob i pokretljivost
4. smanjenje izolacije, segregacije, getoizacije
5. **kulturni, društveni i gospodarski razvitak**

PRIMJERI IZ PRAKSE I TEHNIČKA RJEŠENJA ZA PRISTUPAČNOST GRAĐEVINA

Prilog Udruge za pomoć osobama s invaliditetom Bubamara Vinkovci
u suradnji s
talijanskom Udrugom tetraplegičara i paraplegičara iz Friuli Venezia Giulia onlus
RAZMIŠLJATI PRISTUPAČNO, PROJEKTIRATI ZA SVE

Neophodno je utemeljenje Regionalnog Referentnog Centra
za promociju, informiranje i isitraživanje pristupačnosti

Sanacija odlagališta neopasnog otpada Papuk u Vinkovcima (EN.1.2.08-0001) -100% bespovratna sredstva

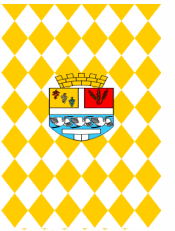
Europske unije iz Europskog fonda za
regionalni razvoj/Kohezijski fond i
nacionalna sredstva Republike Hrvatske iz
Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

EUROPSKA UNIJA

REPUBLIKA HRVATSKA

GRAD VINKOVCI

Ulaganje u budućnost - Projekt je sufinancirala Europska Unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj / Kohezijski fond

**Opća županijska
bolnica Vinkovci**

Ulica Vladimira Gortana

Zvonarska ulica

**Centar za rehabilitaciju
Mala Terezija, Vinkovci**

**ODLAGALIŠTE NEOPASNOG
OTPADA PAPUK, VINKOVCI**

Ulica Bana J. Jelačića

Pruga

Ortofoto lokacije, www.ipz-uniprojekt.hr

SITUACIJA S KRAJOBRAZNIM UREĐENJEM

k. č. br.	Drveće kom.	Grmlje kom.	Pokrivači tla, kom.	Klupe kom.	Koševi kom.	Trava m²
1587/1	128	276	3.299	27	29	44.300
1587/5	31					650
1587/6	158	516	1076	33	26	50.000
Suma:	317	792	4.375	60	55	94.950
Staze: 4.000 m						

31.08.2016

Zdravo urbano planiranje – alat javnog zdravstva: primjer 4

Sajam zdravlja (SZ)

- ključna regionalna i međunarodna manifestacija i akcija
 - povezivanja zdravstvenog i nezdravstvenog sektora promocijom aktivnosti koje doprinose
 - unapređenju i očuvanju zdravlja,
 - implementacijom zdravstvene pismenosti te
 - osvještavanju javnosti o važnosti očuvanja zdravlja.
- održava se u Vinkovcima od 2003. godine
 - pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva zdravstva.
- SZ ima:
 - sajamski, stručno-edukativni i natjecateljski dio

Organizatori:

Grad Vinkovci,
Vukovarsko-srijemska
županija i

Hrvatska mreža zdravih
gradova

24.
SAJAM ZDRAVLJA
S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM
3. - 5. 04. 2020.

www.zdravi-grad.vinkovci.hr
Pokrovitelj: MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

VINKOVCI
ZDRAVI GRAD

ZDRAVLJE ZA SVE

Kontakt:
Grad Vinkovci, Kr. Zvonimira 1, tel: 032 493 314, fax: 032 493 312 • mandica.sankovic@vinkovci.hr

Thank - ZEBRA, Vinkovci

Hrvatska mreža zdravih gradova, Grad Vinkovci, Zdravi grad Vinkovci

- mr. Mandica Sanković, dipl. ing. arh.,
ovlaštena arhitektica-urbanistica

Kontakti:

mandica.sankovic@vinkovci.hr,

mandica.sankovic@gmail.com,

098/972-4054,

HVALA NA PAŽNJI!

POVEZANI ZDRAVLJEM

VINKOVCI
TRAVANJ

ZDRAVO URBANO PLANIRANJE

HRVATSKA MREŽA ZDRAVIH GRADOVA

www.zdravi-grad.vinkovci.hr
www.zdravi-gradovi.com.hr
Vinkovci, prosinac 2018.